

ac circum Capillorum, tum an hic eandem, dem Benedict. XIV. dicta Institut. Eccles. ac illa, prohibitionem incurrat, vide eum- 69. num. 5. et plur. sequent. (1).

COMESATIONES

Vide verb. ECCLESIA art. 5, num. 53.

COMMEMORATIO.

SUMMARIUM.

1. Commemoratio Romani Pontificis, et Episcopi Latini Diocesani ab Italo-Græcis in Missis fieri præcipitur. — 2. Permittitur tamen Commemoratio Episcopi Græci exercentis Pontificalia in ea Diocesi. — 3. Schismatici, vel hæretici Patriarchæ, sive Episcopi Commemoratio fieri nullo modo potest ab Orientalibus. — 4. Immo in iis locis Romani Pontificis Commemoratio fieri omnino debet; et quare. — 5. Monitum Benedicti XIV. hac de re in Epistola de novi Euchologii Græci editione. — 6. Antiquam esse

(1. Commemoratio Romani Pontificis, et Episcopi Latini Diocesani, ab Italo-Græcis in Missis fieri præcipitur a Summo Pontifice Benedicto XIV. Const. incip. *Etsi Pastoralis* § 9. Non vero Patriarcharum, vel Episcoporum Orientalium; idem *ibid.*

(2. Permittitur tamen Commemoratio Episcopi Græci exercentis Pontificalia in ea Diocesi de licentia S. Sedis, vel Ordinarii; idem *ibid.*

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(3. De commemoratione in sacris Liturgiis faciendâ addendum censuimus, Schismatici, vel Hæretici Patriarchæ, sive Episcopi Commemorationem fieri nullo modo posse a Græcis, Armenis, aliisque Orientalibus. Nam id esset cum iisdem in divinis communicare, ac probare quodammodo Schisma, vel Hæresim. (4. Immo in iis locis Rom. Pontif. Commemoratio fieri omnino debet; tum quia hæc Commemoratio tessera est communionis cum eodem Pontifice; tum etiam quia ibi necessaria ad tollendam Schismatis suspicionem, et ad Fidem illam profitendam, quam Schismatici, negando ornamatum Summi Pontificis, contemnunt. (5. Huc spectat monitum primum, quod Benedictus XIV. in prima de novi Euchologii Græci editione Epistola proponit: « Sciendum est, inquit, quod Sacerdotes, qui Euchologio sunt usuri, nosse debent Ecclesiasticos Sanctorum Patrum Canones, et Catholicæ Ecclesiæ Constitutiones, ne divina administrantes Sacramenta, aliaque peragentes officia, errare comperiantur. Cum igitur in Sacra Liturgia Commemorationes fieri soleant, oportet primum quidem Romani Pontificis Commemorationem agi, deinde proprii Episcopi, et Patriarchæ, dummodo Catholici sint. Quod si alter eorum, vel ambo sint Schismatici, sive Hæretici, eorum Commemoratio nequaquam fiat.»

(1) De coma fictitia consulendus Saussaius in *Fanopia sacerdotali*, et Thiers *Histoire des Per-*

hanc consuetudinem probatur ex eo, quod omnes Latini eujuscumque ritus Romani Pontificis Commemorationem faciunt. — 7. In Græca quoque Ecclesia a multis sæculis hæc Commemoratio fieri consuevit. — 8. 9. Quod probatur ex historia. — 10. 15. Et post natum in Græcis schisma nunquam agi cœptum est de unione cum Romana Ecclesia, nisi admissa conditione, ut S. Liturgiæ Romani Pontificis nomen insereretur. — 14. Hinc Apostolica Sedes Græco-Italica imperavit, ut hanc Commemorationem facerent; et a variis Orientalis ritus Christianis in Synodis id constitutum legitur.

Id autem decreto consonum est Cong. habitæ 1. Maji anno 1746. ac a Pontifice Maximo probato, quo instructionem hanc Euchologio præmittendam præcipiebatur. (6. Omnes Latini sive Ambrosianum, sive Mozarabicum, sive alium quemcumque ritum habentes, in Missa Romani Pontificis Commemorationem faciunt, quod argumentum est, antiquam esse, et a primis deductam temporibus hanc in Latina Ecclesia consuetudinem. (7. In Græca quoque Ecclesia a multis sæculi hanc fieri consuevisse Commemorationem, et nonnisi orto Schismate sublatam facile conjicimus. (8. Nam Romanus Pontifex Acacium Constantinopolitanum Antistitem communionem privavit, quod anno 484. inauditum ad eam diem temeritatis excessu Felicis III. Romani Pontificis nomen e diptychis abarserit, cujus damnationi Græca quoque Ecclesia subscripsit sub Hormisda Pontifice, ac Justino Imperatore. Erat itaque in Sacris diptychis Romani Pontificis nomen; pro eo ergo nominatim orabant Græci inter Missarum solemnias. (9. Quod quidem magis magisque comprobatur ex eo, quod Michael Cæcularius Photiani Schismatis instaurator ad alios Patriarchas Orientis scripserit, ut videre est apud Cotelierum tom. 2. monument. *Eccles. Græcæ* num. 9. p. 140. ac miratus sit, quod nomen Romani Pontificis in sacris diptychis recenserent. Cui Petrus Patriarcha Antiochenus ita respondit Epistola ab eodem Cotelierio in citato Opere relata: « Ad hæc ego quoque testis sum omni exceptione major, alique mecum plures eorum, qui in Ecclesia præcellunt, quod sub beatæ memoriæ Patriarcha Antiochiæ Domino Joanne, Papa Romæ ipse etiam Joannes nominatus in Sacris Diptychis refertur. Constantinopolim præterea ante hos annos quadraginta quinque ingressus reperi, sub sanctæ memoriæ Patriarcha Domino Sergio, prædictum Pa-

ruques, Parisiis 1690, quæ Venetiis Italice prodit 1724. (Edit. Barbiell.)

pam in Sacra missa cum aliis Patriarchis referri. » (10. Accedit etiam, post natum in Græcis Schisma nunquam agi cœptum de unione cum Romana Ecclesia instauranda, nisi ea in antecessum admissa conditio fuerit, ut Sacræ Liturgiæ Romani Pontificis Commemoratio insereretur. (11. Hanc sane conditionem Michaeli Palæologo anno 1163. unione optanti Urbanus IV. proposuit, teste Niceta lib. 5. cap. 2. eandemque conditionem proposuit in Concilio Lugdunensi anno 1275. Beatus Gregorius X. eamque a Græcis fuisse admissam, ac executioni demandatam asserit Pachymeres lib. 5. cap. 32. ubi ait: « Ex hoc Legatorum adventu pacem factam referentium, duo consecuta sunt, vi prius conventorum exauctoratio Patriarchæ, et Papæ in Sacro Commemoratio publica. »

(12. Id etiam in Florentina Synodo actum fuisse testatur quoque Sylvester Sguropulus Schismaticus Scriptor in *hist. Concil. Flo-*

COMMODATUM.

SUMMARIUM.

1. Commodatum unde sit dictum. — 2. Qui rem alteri commodat, dicitur *Commodans*, seu *Commodator*. Qui autem rem sibi commodatam recipit, appellatur *Commodatarius*. — 3. Commodatum quid sit. — 4. Commodari potest quælibet res, sive immobilis, sive mobilis. — 5. Commodatum differt a pignore, et deposito, et quare. — 6. Non est licitum uti re commodata ad alium usum præter eum, ad quem est concessa. — 7. Commodatum differt a precario, et quare. — 8. Commodatum differt a locatione, emphyteusi, et aliis similibus contractibus, et quare. — 9. Commodatum differt a mutuo, et quare. — 10. Culpa aliter sumitur apud Theologos, et aliter apud Juristas, et assignatur differentia. — 11. Culpa juridica, seu civilis, quæ ad præsens spectat, dividitur in culpam latam, levem, et levissimam. — 12. Culpa lata quid sit. — 13. Culpa lata, licet dolus proprie non sit, tamen in jure æquiparatur dolo. — 14. Culpa levis quid sit. — 15. Culpa levissima quid sit. — 16. Casus fortuitus quid sit. — 17. Dolus quid sit. — 18. Cum aliquod commodatur in gratiam Commodatarii tantum, tunc Commodatarius obligatur etiam ex levissima culpa; ad n. 19. — 20. Affertur ratio probans ad id teneri Commodatarium etiam in foro conscientie ante omnem sententiam Judicis. — 21. Opposita, seu negativa sententia est etiam probabilis. — 22. In praxi tamen tenenda est sententia affirmativa. — 23. Cum aliquid commodatur in gratiam, vel utilitatem solius Commodantis, et non Commodatarii, tunc Commodatarius tenetur secum de dolo, et culpa lata, non autem de culpa levi, et levissima. — 24. Cum aliquid commodatur in gratiam utriusque, scilicet Commodantis et Commodatarii, tunc Commodatarius tenetur de culpa lata, et levi, non autem de levissima. — 25. Affertur ad id exemplum. — 26. Qui utitur re commodata ad diversum usum ab eo, pro quo fuit sibi commodata, tenetur de omni damno causato in tali re propter diversum, et longiorum, seu graviorum usum de ipsa factum. — 27. Commodatarius, qui equum v. g. sibi commodatum adhibet ad solum moderatum usum, seu iter, pro quo fuit sibi commodatus, abunde interim ei ad vitam necessaria suppedians, licet ex tali usu, et itinere, deterior, et pretio vilior factus sit, sine ulla sua culpa, nullum damnum Commodatori pro tali deterioratione præstare tenetur. — 28. Si vero culpa Commodatarii equus sit factus deterior, tunc de ea deterioratione tenetur. — 29. Ex Commodato

rentini sess. 10, cap. 12. (13. Eademque præmissa conditione tentata iterum fuit concordia a Constantino, dum ad Nicolaum V. Legatos pro ea interim obtinenda misit. Hujus autem Commemorationis necessitas ex eo patet, quia hæc membrorum cum Ecclesiæ capite communionis est tessera. (14. Hinc Apostolica Sedes Græco-Italica imperavit, *Constit. Etsi Pastoralis*, ut hanc Commemorationem facerent; et a variis Orientalis Ritus Christianis in Synodis id constitutum legitur. In Synodo præsertim Zamosciæ a Ruthenis habita 1710. et in ea, quæ in Monte Libano a Maronitis celebrata fuit anno 1736. in qua *tit. de Symb. Fidei* num. 12. habetur: « Sanctissimi Romani Pontificis Commemorationem tam in Missis, quam in Divinis Officiis, ante Reverendissimi Domini Patriarchæ nomen, ut hactenus consuevimus, celebrare non omittamus. »

duæ oriuntur actiones, una, quæ dicitur *actio directa Commodati*; et altera, quæ dicitur *actio contraria Commodati*. Actio directa Commodati, quæ sit. — 30. Actio contraria Commodati, quæ sit. — 31. Actio contraria Commodati competit Commodatario, si Commodans non patiatur Commodatarium uti re pro eo tempore, et usu pro quo est commodata. — 32. Cum dicitur rem commodatam non posse repeti ante tempus finitum, vel usum rei expictum, pro quo fuerat res concessa; id limitari debet, nisi inopinata, eveniat, ut ipse Commodans æquale damnum sit passurus, nisi rem commodatam mox repetat. — 33. Secundo actio contraria Commodati competit Commodatario quando Commodans scienter ipsi commodavit rem vitiosam, propter quam Commodatarius damnum passus est. — 34. Secus autem, si Commodans ignoranter rem vitiosam ipsi commodavit. — 35. Tertio, actio contraria Commodati competit Commodatario, ad recuperandas a Commodante impensas majores, et extraordinarias, quas fecit circa rem commodatam. — 36. Commodatarius non tenetur de casu fortuito, quo res sibi commodata perit. — 37. Affertur ratio. — 38. Excipiuntur tamen communiter tres casus, in quibus Commodatarius etiam de casu fortuito tenetur; et habentur expressi in *cap. Cum gratia unic. de Commodato*. — 39. Primus casus est, si culpa Commodatarii secutus est casus infelix, seu eventus fortuitus. — 40. Secundus casus est, si ab initio ita conventum fuit, ut Commodatarius omne periculum eventus fortuiti in se susciperet. — 41. Tertius casus est, si Commodatarius fuit in culpabili mora restituendi rem commodatam. — 42. Dummodo tamen mora fuerit culpabilis. — 43. Et dummodo res commodata peritura non fuisset apud Dominum, si suo tempore et loco restituta fuisset. — 44. Si enim res commodata eodem modo peritura fuisset apud Dominum, etiamsi suo tempore, et loco restituta fuisset, tunc morosus Commodatarius non teneretur ad compensandum damnum. — 45. Hoc tamen est intelligendum si Dominus non erat rem commodatam venditurus; quia, si fortasse interea Dominus rem sibi restitutam vendidisset, tunc Commodatarius teneretur de damno causato Commodanti ratione suæ culpabilis moræ. — 46. Datur etiam quartus casus, in quo Commodatarius præstare debet casum fortuitum, nempe si res commodata tradatur æstimata Commodatario. — 47. Commodatarius ad nullum damnum tenetur, licet res commodata culpa nuncii, vel casu fortuito pereat, quando rem commodatam consignavit ipsi nuncio de expresso mandato Com-

modantis. — 48. Secus autem esset, si rem commodatam consignasset nuncio, vel famulo sine mandato Commodantis; tunc enim Commodatarius teneretur de damno. — 49. Hoc tamen est intelligendum, si nuncius ille communiter pro fideli, ac idoneo non habeatur. — 50. Commodatarius eligens ipse nuncium, seu famulum, per quem remittat Commodanti rem commodatam, si res commodata culpa nuncii pereat, vel deterioretur, tenetur de omni damno. — 51. Et hoc est etiam intelligendum, si nuncius, seu famulus a Commodatario electus communiter pro fideli, ac idoneo non habeatur. — 52. Commodatarius in casibus fortuitis v. g. in incendio, naufragio, incursione hostium, et hujusmodi, potest res suas pretiosiores præferre, et salvare præ aliis minus pretiosis, quando utrasque salvare non potest. — 53. Si vero commodata pretiosiores sint rebus propriis ipsius Commodatarii, et in casu fortuito utrasque salvare nequeat, tenetur Commodatarius res

(1. Commodatum ex etymologia nominis sic dicitur, ex quo in ejus, cui fit, commodum cedat. Gloss. in cap. *Cum gratia unic. de Commodato, verb. Commodatum*, ibi: « Et dicitur Commodatum, quasi utentis Commodato datum. » (2. Hinc ille, qui rem alteri commodat, dicitur *Commodans*, seu *Commodator*; qui autem rem sibi commodatam recipit, *Commodatarius* appellatur. (3. Commodatum est contractus quo res ad aliquem specialem usum et determinatum tempus gratis alicui conceditur sine translatione domini. Colligitur ex § *Item is cui* 2. *Inst. quibus modis re contrahitur obligatio, lib. 3. tit. 15.* et concordat cum definitione tradita a Gloss. *loc. cit.* ibi: « Est autem Commodatum alicujus rei ad aliquem specialem usum gratuito facta concessio, et non translatio; » et est in re communis. (4. Dicitur autem res *ad aliquem specialem usum, et determinatum tempus*, quia per ly *res* intelligitur posse commodari quamlibet rem, sive immobilem, ut est domus, stabulum, et similia; sive mobilem præsertim usu non consumptibilem, ut est equus, vestis et hujusmodi; omnia enim ista commodari possunt; *l. 1. § hujus, ff. Commodati.* (5. Per ly *ad usum*, Commodatum differt a pignore, et deposito, quorum usus non conceditur, quia si Creditor Domino invito utatur pignore, et depositarius re deposita, furtum committit; § *Furtum autem, Instit. de obligat. quæ ex delicto, etc.* (6. Per ly *aliquem specialem*, datur intelligi, quod non est licitum uti re commodata ad alium usum præter eum ad quem est concessa; *l. in Commodato, § sicut de Commodato*, ibi: « Modum Commodati, finemque præscribere ejus est qui beneficium tribuit; » *l. 4. Instit. tit. 1. § Placuit* 7. ibi: « Placuit tamen eos, qui rebus commodatis aliter uterentur, quam utendas acceperint, ita furtum committere, si se intelligant id invito Domino facere, eumque si intellexisset non permissurum. » (7. Per ly *determinatum tempus*, differt Commodatum a precario, quia precarium pendet ex mera liberalitate concedentis, qui potest illud revocare, quandoque voluerit; *l. Precarium* 1. *ff. de Precario*, ibi: « Precarium est, quod precibus petenti utendum conceditur tamdiu, quam-

alienas pretiosiores sibi commodatas salvare postpositis propriis minus pretiosis. — 54. Immo Commodatarius tenetur præferre, et salvare res commodatas relictis propriis, quando ambæ sunt æqualis pretiositatis, nec utrasque salvare potest. — 55. Commodatarius, si in casu fortuito omnes res salvare non potest, præferre potest res suas, si utiles sint, et ipsas salvare, relictis rebus Commodantis, quando Commodatum factum est in gratiam solius ipsius Commodantis. — 56. Sic etiam potest Commodatarius res suas præferre, et salvare præ rebus commodatis, quando utrumque sit in gratiam utriusque. — 57. 60. Si pluribus simul res commodata sit, contra singulos in solidum actio Commodati detur. — 61. Si ex duobus ejusdem rei Commodatariis unus restituendi facultatem habeat, an æquum sit alterum de restitutione conveniri. — 62. 63. Quid si ex pluribus Commodatariis hæredibus unus totam rem possideat.

diu is qui concessit patitur; » et concordat *c. Precarium* 3. *de Precario*, ibi: « Precarium utendum conceditur, quamdiu patitur qui concessit. » Secus autem dicendum est de Commodato, utpote quod non potest revocari ante completum usum, sive tempus determinatum; *l. In Commodato* 17. § 3. *ff. Commodati, vel contra lib. 13. tit. 17. et c. Cum gratia unic. de Commodato*, ibi: « Nisi post usum expletum, cujus gratia res fuerat commodata. » (8. Per ly *gratis alicui conceditur*, differt Commodatum a locatione, emphyteusi, et aliis similibus contractibus, ubi pro concessione, seu pro usu eujuspiam rei certum pretium solvendum constituitur. Commodata autem tunc res proprie dicitur, cum nulla mercede accepta cuiuspiam utenda traditur; § *Item lib. 3. tit. 15. Instit. quibus modis re contrahitur obligatio*, ibi: « Commodata autem res tunc proprie intelligitur, si nulla mercede accepta, vel constituta, res utenda data est. » (9. Per ly *sine translatione domini*, differt Commodatum a mutuo, quia in mutuo dominium rei datæ seu mutuatæ transfertur in mutuatarium; nam mutui datio sic appellatur, quia de meo tuum fit, juxta textum expressum in *l. Mutuum, § Appellata, ff. si certum petatur*. E contra in Commodato solus usus transfertur in Commodatarium, sine translatione domini, cum dominium remaneat penes Commodantem; *l. Rei commodata, et sequent. ff. de Commodato*.

(10. Ad clarius, et facilius intelligendum, an, et ex qua culpa teneatur Commodatarius, si res commodata apud ipsum pereat, vel deterior fiat, et an teneatur præstare casus fortuitos? juvat prius advertere, quid, et quotuplex sit culpa juridica seu civilis, dolus, et casus fortuitus. Culpa enim aliter sumitur apud Theologos; et aliter apud Juristas; siquidem culpa apud Theologos, idem est ac peccatum contra legem, et mores. Apud Juristas autem culpa idem est, ac omissio alicujus diligentiae præstari debitæ, unde sequitur aliquod damnum, vel incommodum proximo; et potest de facili contingere quod talis culpa juridica, seu civilis, sit homini involuntaria, et omni peccato coram Deo vacet, ut v. g. si ex naturali oblivione vestem sibi commodatam in pu-

blico loco aliquis relinquat, unde sequitur amissio, is culpam juridicam committit, quamvis coram Deo nihil peccet. (11. Unde culpa juridica, seu civilis, quæ ad præsens spectat, dividitur in culpam latam, levem, et levissimam. Ita Bartolus in *l. Quod Nerva* 32. *in repetit. num. 7. ff. Depositi*, Abbas in *c. cum gratia unic. de Commodato n. 13.* et est Communis. (12. Culpa lata, sive crassa est omissio ejus diligentiae et circumspeditionis quam passim omnes homines ejusdem conditionis, professionis, et ætatis adhibere solent, ut si quis vestem commodatam relinquat foris, ante ostium domus, quæ proinde auferatur, censebitur eam amisisse per culpam latam. (13. Et talis culpa lata, licet dolus proprie non sit, tamen in Jure æquiparatur dolo; *l. 1. ff. Si mentor falsum, ibi: Lata culpa plane dolo comparabitur.* (14. Culpa levis est omissio ejus diligentiae, et circumspeditionis, quam solent homines diligentiores illius conditionis, professionis, et ætatis adhibere, ut si quis vestem sibi commodatam relinquat intra cubiculum, non clauso ostio, censebitur eam amisisse per culpam levem. (15. Culpa levissima est omissio ejus diligentiae, quam nonnisi diligentissimi, et expertissimi illius artis, professionis, et ætatis adhibere solent, ut si quis vestem sibi commodatam intra cubiculum relinquit claudat quidem ostium, sed non tentet manu, an illud sit bene obseratum, censebitur eam amisisse per culpam levissimam. (16. Casus autem fortuitus est rei inopinata eventus, qui nullo consilio humano prævideri potest; *l. 1. § Si eo tempore, ff. de administrat. rer. ad civ. pertin. cap. Joannes* 24. *De homicid. et vis, cui resisti non potest; l. In rebus* 8. *in principio ff. de commod.* (17. Dolus vero dicitur omnis calliditas, fallacia, et machinatio ad circumveniendum, fallendum, et decipiendum alterum adhibita; *l. 1. § Dolum, de Dolo malo*.

(18. Hinc colligitur primo, quod cum aliquid commodatur in gratiam Commodatarii tantum, v. g. in gratiam solius Commodatarii commodatur ei equus a Commodante, tunc Commodatarius obligatur etiam ex levissima culpa, et sic si equus fuit amissus ex sua culpa, licet levissima, tenetur jacturam resarcire, textu expresso in cap. *Cum gratia unica de Commodato*, ibi: *Cum gratia sui tantum quis Commodatum accepit, de levissima etiam culpa tenetur.* (19. Concordat Jus Civile, istud pariter statuens; *l. in rebus* § 1. *ff. Commodati, vel contra*, ibi: *In rebus commodatis talis diligentia præstanda est, qualem quisque diligentissimus Paterfamilias suis rebus adhibet; l. Obligationes* 1. § *Is quoque ff. de obligationibus lib. 4. tit. 7. ibi: Is vero qui utendum accepit, exactissimam diligentiam custodienda rei præstare compellitur.* Nec sufficit eam diligentiam adhibere, quam suis rebus adhibet si alius diligentior custodire potuerit. Et cum antiquo Jure concordat etiam Jus novum; *l. 3. Instit. tit. 15. quibus modis re contrahitur obligatio* § 2. (20. Et ratio est, quia quo majus est bene-

ficiam, eo magis est cavendum, ne pro beneficio injuria, vel damnum rependatur. Et hoc procedit non solum in foro externo, sed etiam in foro interno conscientie, taliter quod Commodatarius teneatur sub peccato ante omnem sententiam Judicis ad reparationem damni etiam ex levissima sua culpa dati, quamvis in damno dato nullum peccatum, nec culpa theologica intervenerit. Molina *tract. 2. disp. 295. num. ult. Covarr. in epitom. 4. decis. num. 40. Pirhing l. 3. decret. tit. 15. num.* et alii passim. (21. Fa-teor tamen etiam oppositam sententiam probabilem, scilicet probabile esse, non teneri Commodatarium in conscientia ad reparationem damni dati ex sola levissima culpa, saltem antequam a parte damnificata exigatur, et ante sententiam Judicis, cum prædictæ leges humanæ non videantur cum tanto rigore in foro conscientie usu receptæ, et reparatio damni illati plerumque non nisi ob culpam latam, non autem levem, et levissimam a contrahentibus peti soleat, ut tradit Card. Lugo *tract. 1. de Justit. disp. 8. sect. 8. num. 110.* cum aliis. Sed revera ordinarie in praxi servanda est sententia etiam ante sententiam Judicis ad reparationem damni dati etiam levissima culpa, quia citatæ leges sanc-tantem præstare circa res commodatas, qua sanctione posita, qui facit talem contractum accipiendo Commodatum in solum sui commodum, implicite se obligat ad præstandam eam diligentiam quam leges requirunt; sed leges requirunt in hujusmodi Commodatario exactissimam diligentiam, ut patet ex textibus sub *n. 18.* adductis. (22. Ergo si hanc diligentiam non præstet (quamvis id naturali oblivione sine omni culpa theologica factum sit), tenebitur in conscientia, etiam ante sententiam Judicis ad restitutionem. Navarrus *cap. 17. num. 184. Covarr. in Epitome 4. Decret. par. 2. c. 6. § 6. num. 15. Lessius lib. 2. cap. 7. num. 45. Pirhing et alii citati sub n. 20.*

(23. Colligitur secundo, quod cum aliquid commodatur in gratiam, vel utilitatem solius Commodantis, et non Commodatarii, tunc Commodatarius tenetur solum de dolo, et culpa lata, non autem de culpa levi, et levissima; *l. Si ut certo* § 5. *interdum, ff. Commodati*, ubi affertur exemplum de eo qui sua dumtaxat causa v. g. sponsæ, aut uxori suæ commodavit ornamenta, ut honestius culta coram se compareret, et de eo, qui ob sui voluptatem scenicis pretio non conductis vestes necessarias ad ludos theatrales exhibendos commodavit; tunc enim, quia tale Commodatum fit gratia solius Commodantis, re commodata pereunte, tenetur Commodatarius solum de dolo, et culpa lata, non autem de culpa levi, et levissima, quia cum Commodatarius potius præstet quam accipiat beneficium, non est conveniens ut ad arctam diligentiam obligetur. Gloss. in cap. *Cum gratia unicum de Commodato, verbum de levissima*; Abbas *ibid. num. 12. Angelus in Summa verb. Commodatum num. 11. Pirhing lib. 3. decret. tit.*